

• комплексне вирішення завдань формування єдиного інформаційного простору України як складової світової інформаційної інфраструктури можливе при створенні Національного фізкультурно-спортивного інформаційного порталу в мережі Інтернет як унікального засобу інтеграції документних джерел, глобального інформаційного обміну та взаємовикористання накопичених електронних ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрющенко А. А. *Создание отраслевой информационно-библиотечной системы в сфере физической культуры и спорта в Украине // Библиотечное дело – 2002. Библиотечное образование и практика: поиски взаимопонимания: Тез. докл. 7-й междунар. науч. конф. (Москва, 24–25 апр. 2002 г.). – М., 2002. – С. 147–148.*
2. *Национальная информационная сеть «Спортивная Россия» // <http://www.infosport.ru/>.*
3. *Почти все о спорте в УАНЕТе: Desing Studio Neght River // <http://www.nightriver.com.ua/>.*

Надійшла до редколегії 18.04.2002 р.

УДК 025.5

Н. П. ПАСМОР

РОЛЬ І ФУНКЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОГО ВЕБ-САЙТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Аналізуються функціональні можливості бібліотечного Web-сайта в інформаційному забезпеченні самостійної роботи студентів.

Сучасний розвиток вищої юридичної освіти потребує створення ефективної системи підготовки фахівців, яка визначає серед інших такі її напрями: розвиток активності, самостійності і творчих здібностей особистості; забезпечення держави кваліфікованими, ініціативними кадрами, які, по-перше, матимуть ґрунтовну теоретичну і практичну підготовку за фахом, по-друге, зможуть самостійно приймати рішення, пов'язані з майбутньою професією, а отже, створювати власними силами нові науково-правові цінності в майбутньому; формування в молодих фахівців прагнення до безпосередньої самоосвіти, здатності постійно оновлювати здобуті знання, вміння швидко адаптуватися до змін і корегувати професійну діяльність [1].

Виконання цих завдань передбачає пошуки способів удосконалення сучасних технологій навчання й адаптації до них форм бібліотечного забезпечення самостійної роботи студентів.

Сайти бібліотек є тим інструментом структурування інформації, котрий потрібен різноманітним групам галузевих користувачів. При цьому

рівні структурування власних та зовнішніх мережевих ресурсів на сайти визначаються характеристиками організатора ресурсу і тими функціями, які він переважно виконує в системі галузевої інформації.

Бібліотечні сайти покликані задовольняти загальні, особливі та індивідуальні потреби користувачів, активно розвивати кумулятивну, інтеграційну і комунікаційну функції. Створення сайтів спеціальних бібліотек дозволяє здійснювати діяльність віддалених інформаційних посередників, розвиваючи нові елементи в системі галузевих електронних наукових комунікацій; інтеграцію внутрішніх і зовнішніх ресурсів через систему посилення; мережеві бібліотечно-технологічні послуги для користувачів.

Аналіз публікацій Л. Я. Філіпової [3; 4], В. К. Степанова [2] та ін., присвячених питанням створення бібліотечних веб-сайтів та їх інформаційного наповнення, дозволяє сформулювати основні принципи створення бібліотечних веб-сайтів:

- якісний зміст (content) поданої інформації;
- регулярна і постійна підтримка та оперативне оновлення Web-сторінки;
- регулярна перевірка з метою використання новітньої, актуальної інформації;
- доступність і релевантність змісту.

Оскільки проект створення бібліотечного Web-сайта є частиною загальної освітньої програми ВНЗ [4, с. 3], важливо правильно визначити його основні цілі та завдання, які б забезпечували оптимальні умови для самостійної роботи студентів у системі галузевої інформації і задовольняли б загальні, особливі та індивідуальні потреби користувача. Отже, класифікуємо головні цілі та завдання створення бібліотечного Web-сайта за такими ознаками: 1) базове структурування внутрішніх і зовнішніх бібліотечних ресурсів (подання багаторівневої інформації з бібліотечного фонду); 2) активна реалізація інформаційних функцій, розвиток нових інформаційних послуг у мережі Інтернет; 3) ефективний засіб просування та рекламування власної бібліотеки в міжнародному інформаційному співтоваристві Інтернет; 4) надання користувачам мережі зручного доступу до власних інформаційних продуктів: бібліографічних баз даних, електронних каталогів, навчальних та методичних повнотекстових електронних документів; 5) залучення студентів до участі у створенні бібліотечного Web-сайта; 6) розвиток професійної майстерності бібліотекарів [4, с. 3].

Подана класифікація – не єдино можливий варіант, але, на нашу думку, відображає найбільш загальноновизнані підходи до створення бібліотечних сайтів.

Відповідно до головних цілей і завдань створення бібліотечного Web-сайта формується його змістовне наповнення. Провідні спеціалісти, зокрема В. К. Степанов, опрацювали практичні рекомендації стосовно змісту бібліотечного Web-сайта. Дослідник вважає, що найважливіше наповнити

бібліотечні Web-сторінки дійсно цінним і глибоким змістом та зробити його зручним для запитів користувачів. При цьому слід зважати на існуючі критерії якості Web-сайтів: глибина змісту, простота навігації, стабільність інформаційних ресурсів; оперативність відновлення інформації; доступність для користувачів; єдиний дизайн усіх розділів (або рубрик) [4, с. 6].

Л. Я. Філіпова сформулювала методичні рекомендації щодо формування змісту Web-сайтів бібліотек:

- підпорядкованість головним цілям, завданням і профілю ВНЗ;
- зручність інтерфейсу і простота навігації;
- професійний дизайн, витриманий в єдиному стилі, з використанням оригінальних естетичних критеріїв та рішень;
- перелік основних рубрик та гіперпосилань (Links) з урахуванням інформаційних потреб користувачів;
- змістовність наповнення видами інформації: бібліографічної, фактографічної, повнотекстової та ін.;
- багатомовність подання інформації (українською, російською та англійською мовами);
- повнота, якість, достовірність та конкурентоспроможність;
- фактографічна додаткова інформація про бібліотеку та ін. бібліотеки за профілем навчання;
- повнотекстові підручники, навчальні посібники, програми з навчальних дисциплін, методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з різних предметів та ін.

Отже, реалізація названих рекомендацій створює оптимальні умови для навчання студентів, активізує самостійне опрацювання навчальних документів, підвищує якість підготовки студентів, допомагає кращому засвоєнню певного обсягу знань і формування вміння самостійно поповнювати ці знання.

Основних принципи створення Web-сайтів бібліотек та рекомендації провідних спеціалістів, з урахуванням специфіки функціонування автоматизованого бібліотечного комплексу Національної юридичної академії, стали основою Web-сайта бібліотеки академії. Цей, як і більшість його вузівських аналогів, є інструментом структурування інформації різних рівнів через систему посилань – від бібліографічного опису до повних текстів документів. У бібліотечній академії найактивнішими користувачами є аспіранти, які опрацьовують інформацію з різних галузей права та порівняльного правознавства.

Найбільша категорія користувачів бібліотечного Web-сайта – це студенти, яким потрібна різноманітна інформація для навчання, підготовки рефератів, курсових проектів, виступів на практичних і семінарських заняттях, розробки наукових проектів для участі в наукових студентських конференціях з актуальних питань правознавства. Саме тому існуюча структура бібліотечного сайту поступово, але неухильно створює необхідні

кумулятивні умови для передачі інформації користувачам з метою поліпшення їх навчально-пізнавальної діяльності та формування у студентів навичок самостійної творчої роботи, забезпечує оперативний і глибокий пошук інформації в електронному каталозі (ЕК) вузівських бібліотек.

У програмному модулі Web-сайта реалізовані досить ефективні механізми пошуку в ЕК бібліотеки, основними характеристиками яких є:

- забезпечення доступу користувачів як до ЕК, так і до повнотекстових документів (ПТД) і до довідково-фактографічних баз даних (БД);
- різноманітність пошукового механізму формування структурних запитів з використанням довідників тощо;
- зручність інтерфейсу та простота навігації, які зважають на стереотипи та забезпечують пошук;
- можливість формування складного (структурного) запиту, зокрема достатньо прості додаткові умови відбору записів з ЕК за типом видання та/або нових надходжень (за останній місяць чи за поточний рік) та ін.;
- використання системи посилань від ЕК на електронні, аудіо- і відео-документи;
- формування списків бібліографічних описів (БО) за результатами пошуку з отриманням повного опису цього об'єкта;
- паралельно з традиційним форматом подання результатів пошуку (у вигляді текстового файлу в HTML-форматі) передбачена можливість надання списку БО в міжнародному комунікативному форматі UNIMARS (RUSMARS), що сприяє створенню корпоративних бібліотечних ресурсів.

Уся ця технологія передбачає взаємопов'язані процедури та операції, які виконує користувач у такій послідовності:

- традиційна реєстрація користувача на Web-сторінці бібліотеки, що надає йому право на замовлення літератури;
- формування запиту (серії запитів) до ЕК, та в списку (списах), отриманих повідомлень, відбір (зазначення) необхідного йому видання та/або статті, які збираються в список замовлених книг і статей;
- індивідуальні або зведені списки замовлених видань відображаються на всіх АРМах, що функціонують у відділах книгосховища та рідкісної книги;
- відбір замовлених видань у відповідних фондах бібліотеки і передача їх замовникові.

Таким чином, у сучасній літературі достатньо повно описані загальні вимоги до бібліотечних Web-сайтів і рекомендації щодо розробки цих компонентів автоматизованих бібліотечних інформаційних систем (АБІС). Аналіз цих джерел і досвід роботи бібліотеки Національної юридичної академії свідчать, що сайт вузівської бібліотеки покликаний задовольняти загальні та індивідуальні потреби користувачів, активно розвиваючи кумулятивну, інтеграційну та комунікаційну функції бібліотеки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Герман Н. Адаптація форм організації самостійної роботи студентів до сучасних технологій навчання / Н. Герман, Н. Тягунова // Вища шк. – 2001. – № 4–5. – С. 53–60.
2. Степанов В. К. Библиотека в WWW: критерии оценки библиотечных Web-страниц // Библиотечное дело на пороге XXI века: Тез. докл. и сообщ. междунар. науч. конф. – М., 1998. – Ч. 2. – С. 65–67.
3. Филиппова Л. Я. Информационно-библиотечные ресурсы Интернет / Под ред. В. П. Щетинина. – Х.: «К-Центр», 1998. – 80 с.
4. Філіпова Л. Я. Питання створення змісту бібліотечних Web-сайтів в Інтернеті // Бібл. планета. – 2001. – № 8.

Надійшла до редколегії 10.05.2002 р.

УДК 028.8.000.93:378.663(477.41)

В. В. ДЕРЛЕМЕНКО

**ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗБУДОВИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ
ЗНАТЬ ТА ІНФОРМАЦІЇ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ**

Подается обзор друкованных джерел, в яких змальовуються моделі систем розповсюдження сільськогосподарських науково-технічних знань та інформації, висвітлюються досвід їх реалізації і пов'язані з цим проблеми.

Численні вітчизняні і зарубіжні документи, зокрема державні акти, урядові постанови та наукові публікації, свідчать, що всі системи розповсюдження сільськогосподарських науково-технічних знань та інформації (СРСНТЗІ) створюються з метою підвищення рівня продовольчої безпеки країни. Як зазначено у посланні Президента України Л.Д.Кучми до Верховної Ради «Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2001–2004 роки», вирішення цього завдання залежить від послідовного «здійснення активної аграрної політики, спрямованої на швидке подолання кризових процесів, забезпечення необхідної адаптації підприємств АПК до умов ринкової кон'юнктури, зміцнення їх фінансового стану, утвердження в перспективі України як держави з високо-ефективним експортоспроможним сільським господарством» [1, с. 3]. Національна СРСНТЗІ, яка нині створюється в Україні, може і повинна спрямовувати діяльність бібліотечно-інформаційних та консультаційно-освітніх установ на реалізацію зазначених настанов.

Новим відчутним імпульсом прискорення розбудови СРСНТЗІ став Указ Президента України № 490/2000 від 22 березня 2000 р. «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» [2], згідно з яким: